

UAE Peace Treaty

Show# 286 | Aug 22nd 2020

מגלה עמוקות פרשת עקב

אלול שיהי' לישראל א"רון ל"זחות ו"שברי ל"זחות א"מת ל"יעקב ו"חסד ל"אברהם שני כסאות למשפט אל"ו ו"א"ל דוד ונאבד זה החודש מן עשו א"וי ל"רשע ו"אוי ל"שכנו ויהיה האדם א"הוב ל"מטה ו"נחמד ל"מעלה לעשות תשובה א"ני ל"דודי ו"דודי ל"י ולפיכך ברשעים שסתם הקב"ה את לבן מלעשות תשובה כמ"ש כי אני הכבדתי א"ת ל"בו ו"את ל"ב ע"בדיו משגיא לגוים ויאבדם לא עשה כן לכל גוי אבל בישראל כתיב ומל י"י אלקיך א"ת ל"בבך ו"את ל"בב זרעך ובא לציון גו"א"ל ו"ל"שבי:

לב

בא

ייטב

ועל שלעתיד אמרו עמי חמת וגו' ויהי לי ליטועה כפי' המד' היה ויהיה לי ליטועה הגם שאיפ ב"ש עכ"ז כאן היה ויהיה לעתיד והטעם כי זה (הגאולה העתידה) אלי ואניוהו בזכות עלמינו והגאולה שעברה הי' מכה אלקי אבי וגו' בזכות אבות כאמור ונקדים הא דכתיב **מראשית השנה ועד אחרית שנה ופי'** ע"ד הפיוט איומתי בכל השנה אומרת הוא השנה הזאת (קן גלוחני) ו"ש ת"אש' השנה הידוע' שסוברים זהו שנת גאולה ויטועה ועד אחרית **שנה** סתם כי עוד בן ישי לא בא בעוה"ר וידוע אמרם ז"ל בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל וכדאי' במד' קבע בן ר"ח של גאולה שבו עתידין להגאל וזשיה

בדין כבעל לאשתו ו"ש התסורה ושמתי פדות וגו' עכ"ז לתהר יהי' האות הזה היינו פדות מלא וגאולה שלימה כדברי הבעה"ט ושמא תאמר הלא אינו מחייב רק פ"א לזה אמר לא כן הוא אלא בדין הוא לגאלנו כי עיניך רואות פדות שלח לעמו אח"כ לזה לעולם בריתו היינו כתיבת תורתו הנקרא' ברית ומזה תדין כי פדות הראשון לא היה בדין אלא מטעם כי עם ה' החסד דייקא אבל עתה בדין גמור הוא מכה הפירות לכן והרבה עמו פדות ו"ש משה וא' לי מה שמו מה אומר אליהם כי שם אהי' ושם הוי' ב"ה מורה על חסד ושם אלקים ואדני מורה על מדה"ד לזה בקש לידע באזה שם הוא גואלם

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ח עמוד ב

לוחות ושברי לוחות מונחות בארון.

לוחות ראשונות ושניות

ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו בהר סיני שני לחת העדת לחת אבן כתבים באצבע אלקים (שמות לא, יח).

ויפן וירד משה מן ההר ושני לחת העדת בידו לחת כתבים משני עבריהם מזה ומזה הם כתובים. והלחת מעשה אלקים המה והמכתב מכתב אלקים הוא חרות על הלחת (שמות לב, טו-טז)

ויאמר ה' אל משה פסל לך שני לחת אבנים כראשונים וכתבתי על הלחות את הדברים אשר היו על הלחת אשר שברת (שמות לד, א).

רש"י שמות פרשת כי תשא פרק לד פסוק ג

ואיש לא יעלה עמך - הראשונות על ידי שהיוק בתשואות וקולות וקהלה, שלטה בהן עין רעה, אין לך מדה יפה מן הצניעות:

תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף נד עמוד ב – דף נה עמוד א

שאל רבי חנינא בן עגיל את רבי חייא בר אבא: מפני מה בדברות הראשונות לא נאמר בהם טוב, ובדברות האחרונות נאמר בהם טוב? אמר לו: עד שאתה שואלני למה נאמר בהם טוב, שאלני אם נאמר בהן טוב אם לאו, שאיני יודע אם נאמר בהן טוב אם לאו, כלך אצל ר' תנחום בר חנילאי, שהיה רגיל אצל ר' יהושע בן לוי, שהיה בקי באגדה. אזל לגביה, א"ל: ממנו לא שמעתי, אלא כך אמר לי שמואל בר נחום אחי אמו של רב אחא ברבי חנינא, ואמרי לה אבי אמו של רב אחי ברבי חנינא: הואיל וסופן להשתבר. וכי סופן להשתבר מאי הוי? אמר רב אשי: חס ושלום, פסקה טובה מישראל.

פרשת ויחי פרק מט פסוק יח

לישעותך קייתי ה'.

רש"י בראשית פרשת ויחי פרק מט פסוק יח

לישעותך קייתי ה' - נתנבא שינקרו פלשתים את עיניו, וסופו לומר (שופטים טז כח) זכרני נא וחזקני נא אך הפעם וגו':

תלמוד בבלי מסכת חגיגה דף ה עמוד ב

ודמע תדמע ותרד עיני דמעה כי נשבה עדר ה' אמר רבי אלעזר: שלש דמעות הללו למה? אחת - על מקדש ראשון, ואחת - על מקדש שני, ואחת - על ישראל שגלו ממקומן. ואיכא דאמרי: אחת על ביטול תורה. בשלמא למאן דאמר על ישראל שגלו - היינו דכתיב כי נשבה עדר ה'. אלא למאן דאמר על ביטול תורה, מאי כי נשבה עדר ה'! - כיון שגלו ישראל ממקומן - אין לך ביטול תורה גדול מזה.

Riddles of the Week

מִטָּה   סִימָן תִּקְפָּא   אֶפְרַיִם   ה

גַּם כֵּן 'הַשְּׁמַיִם כְּסָאֵי' וַיִּבְרַךְ לְאַחֲרֵיהֶּ, וְאִם כְּבָר בְּרַךְ וְנִזְכָּר אַחֵר כָּךְ, יֹאמֵר 'הַשְּׁמַיִם כְּסָאֵי' בְּלֹא בְרָכָה:

וְנוֹהֲגִין בְּמִדְיָנוֹת אֵלּוּ מֵרֵאשׁ חֲדָשׁ אֱלוּל וְאֵילָךְ עַד יוֹם כְּפוּר לּוֹמֵר בְּכָל יוֹם אַחֵר גָּמַר הַתְּפִלָּה (ט) מִזְמוֹר כ"ז בְּתַהֲלִים [ו] 'לְדוֹד ה' אֲוִרֵי וַיִּשְׁעֵי' בְּקָר וְעָרַב, וְאוֹמְרִים אַחֲרָיו קְדִישׁ יְתוֹם. וְאֵנּוּ נוֹהֲגִין לְאָמְרוּ עַד שְׁמִינֵי עֶצְרַת וְעַד בְּכָלֵל א-ט. וְגַם נִהְגְּנוּ לְאָמְרוּ בְּכָל יוֹם שֵׁשׁ בּו מוֹסֵף אַחֵר גָּמַר תְּפִלַּת שְׁחֲרִית, קִדְּם 'אֵין כְּמוֹד', וּבְעָרַב אוֹמְרִים אוֹתוֹ אַחֵר תְּפִלַּת (י) הַמְּנַחָה. [ז] וַיִּרְאֶה לִי שְׁבַמְקוֹמוֹת שְׁאוֹמְרִים אוֹתוֹ אַחֵר גָּמַר הַתְּפִלָּה, אֲזִי בְּרֵאשׁ חֲדָשׁ יֵשׁ לְהַקְדִּים מִזְמוֹר 'בְּרַכִּי נַפְשִׁי' לְמִזְמוֹר 'אוֹרֵי וַיִּשְׁעֵי'. וְכֵן בְּמְקוֹמוֹת שְׁאוֹמְרִים אוֹתוֹ אַחֵר תְּפִלַּת שְׁחֲרִית, וְנוֹהֲגִין גַּם כֵּן לּוֹמֵר שִׁיר שֶׁל יוֹם אַחֵר תְּפִלַּת שְׁחֲרִית, יֵשׁ לְהַקְדִּים הַשִּׁיר שֶׁל יוֹם, לְפִי שֶׁהוּא תְּדִיר, וְכֵן 'בְּרַכִּי נַפְשִׁי' הוּא תְּדִיר בְּכָל רֵאשׁ חֲדָשׁ. וּבְמְקוֹם שְׁאֵין שָׁם רַק אֲבָל אַחַד, יֵשׁ לּוֹמֵר שְׁנֵי הַמִּזְמוֹרִים 'בְּרַכִּי נַפְשִׁי' וְאוֹרֵי וַיִּשְׁעֵי' בְּלִי הַפְּסָקַת קְדִישׁ, שְׁלֹא לְהַרְבּוֹת בְּקְדִישִׁים. אֲבָל בֵּין שִׁיר שֶׁל יוֹם לְאוֹרֵי וַיִּשְׁעֵי יֵשׁ לְהַפְסִיק בְּאֻמִּירַת קְדִישׁ בְּכָל עֲנָן, שְׁלֹא יִהְיֶה נִרְאֶה שְׁגָם 'אוֹרֵי וַיִּשְׁעֵי' הוּא מְשִׁיר שֶׁל יוֹם:

משנה ברורה סימן תקפא ס"ק ב

עד יוה"כ - ונוהגין במדינתנו מר"ח אלול עד יוה"כ לומר בכל יום אחר גמר התפלה מזמור לדוד ד' אורי וכו' בוקר וערב ואומרים אחריו קדיש ואנו נוהגין לומר עד שמע"צ ועד בכלל. וביום שיש בו מוסף אחר גמר תפלת שחרית קודם אין כמוך ובערב אחר תפלת המנחה ובמקומות שאומרים אותו אחר גמר התפלה בר"ח יש להקדים מזמור ברכי נפשי וכן במקומות שאומרים אותו אחר תפלת שחרית ונוהגין ג"כ לומר שיר של יום אחר תפלת שחרית יש להקדים השיר של יום [אחרונים]:

Selected emails from our listeners

Comments on the Show

Rabbi Adlerstein's points that:

- 1) We do not have a Sanhedren (or Navi and Urim Vturim) today.
- 2) It is commonly known that there are wide variations of opinions among our revered, current and past **Gedolim** regarding making or not making peace between Arab countries and Israel and therefore:
- 3) We can only do our best and hope that we have *siyata dishmaya* in our decision to make peace with the Untied Emirates.

Based on the above, I do not understand what the moderator meant when he asked for the names of the Gedolim who allowed for peace. When we find a lost object of *hefker*, do we not say a *bracha* of *shechayanu* or *hatov v'hamaitev* even though later the King may severely punish the finder for keeping it and not giving it to the government. We can only hope that we have *siyata dishmaya* in choosing to follow the Gedolim who allow concessions for peace.

Raphael Grossman

Selected audio from our listeners

Answers to the Questions

Answers to the Questions 1 *click here*

Answers to the Questions 2 *click here*

Answers to the Questions 3 *click here*

Answers to the Questions 4 *click here*

Comments on the Show

Comments on the show 1 *click here*

Comments on Previous Shows

Show 278 – Slavery and racism – The Torah view

Comments on the show 1 *click here*

Show 281 – Life Insurance

Comments on the show 1 *click here*

Comments on Previous Shows

Show 284 – The split in Ger

Comments on the show 1 *click here*

Rabbi Yitzchak Adlerstein

The UAE Peace Accord: Lessons for the Orthodox

BY YITZCHOK ADLERSTEIN · PUBLISHED AUGUST 19, 2020 · UPDATED AUGUST 19, 2020

Is there an Orthodox angle to the historic normalizing of relations between the UAE and Israel? Several, actually.

It will take quite some time before all the details emerge as to how the agreement came to be crafted. It is silly to think that because Sunnis in the Gulf hate Shiite Iran more than they hated Israel, that one day they simply decided to put the past behind them and called Jerusalem to request an alliance. The real story is complex, and it involved many actors outside of the Israeli government. Some of the main players were colleagues at the Simon Wiesenthal Center, and a very good friend in the American evangelical community. A good place to start to get an idea (if you can read between the lines) [is this article](#) by my boss and colleague Rabbi Abraham Cooper.

Let me help with navigating the white space in that article. The picture that should be emerging as you read it is of a number of “best practices” that led to the deal. The first is seeing an opportunity when it arises, and seizing it. Another is patience. The first stirrings began years ago. Those who saw smidgeons of change in the Arab world contented themselves on slow, plodding progress. They were wise enough not to push too hard or too fast. תפסת מרובה לא תפסת was a

working principle. It takes insight, responsibility, and restraint to do that – virtues too often lacking in the political world. The path was not linear. Those who worked on this had to be sensitive to the needs of the other parties, e.g. when those parties seemed to be experiencing some pushback in their own circles, our folks laid low for a while. Understanding the needs of your partner-to-be is essential. Being able to deliver them is the mark of real ability and leadership. None of the preceding would have worked without cultivating genuine warm personal relationships.

The particular affinity for people of faith for each other has to be recognized. Some of the protagonists in this story may be moderates, but they see themselves as religious. When other conditions are right, there is a chemistry between people of strong faith, even when those faiths compete. This has huge potential impact on the policy of the US Orthodox community, which should wake up to the realization that it has the ability to make headway with groups in the US that will not be reached as effectively by non-Orthodox Jews.

It took far more than some smart Jews, backed by the clout of a 400,000 member-family organization with decades of experience as an advocate for global human rights, to shepherd this agreement. It took some smart allies, backed by the clout of a religious community of about 800 million.

This was not the first time that evangelicals made a difference. Earlier this week, President Trump [said quite openly](#), “We moved the capital of Israel to Jerusalem. That’s for the evangelicals. You know, it’s amazing with that: The evangelicals are more excited about that than Jewish people. That’s right, it’s incredible.”

We in the Orthodox community who have watched with pain and anguish the cavernous gap that has opened in the last decade between traditional Jews and all others know that it is all too credible. Some of us have worked assiduously to build friendships with evangelicals, to let them know about Jews who don’t sneer at their values even while we must reject their theology.

That was a factor in the UAE agreement as well, which likely could not have succeeded without strong support – and years of quiet pushing behind the scenes – from the evangelical community, [as the word is now getting out](#).

In all the years of Cross-Currents, I do not believe that I have ever written a piece to toot the horn of the organization which employs me. I hope that you will believe me that this essay is not an exception. While I am proud of the role we played, that

is not why I am writing. I am not writing to speak with pride about my years-long friendship with one of the two evangelical leaders mentioned in the article linked in the last paragraph – a super-mensch named Johnnie Moore, who sees the Bible as the Word of G-d and delights in hearing Jewish insights about it. (Even sitting for a morning *seder* in the Mir Yeshiva – but that is a whole, other story.) My goal is to make some points about what evangelicals want in Israel, and how their intentions have so often been mischaracterized.

I understand the concerns within our community about a religion that inflicted so much pain and suffering on us for close to two thousand years. I get that. I understand the absolute revulsion we have for missionary activity directed at Jews, whether out in the open, or even more so by subterfuge. Especially in Israel. I get all of that, too. Speaking within our community, all I try to do is tease apart different threads in what I believe is a changed Christian world, and to show that it is not all a single fabric. The motivation of many who will disagree with me comes from a good place, even as I disagree about their assessment.

Do understand, however, that outside the traditional community, the reasoning just stated is not the basis of non-Orthodox rejection of evangelicals. That rejection has far more to do with abortions, LGBT issues, and contempt for strong religious beliefs and those who hold them. These lead them to give a wide berth to evangelical support, and impute all sorts of intentions to them, many of them downright silly – and certainly uninformed. The non-Orthodox community has argued for many years that evangelicals back a political agenda that is dangerous for Israel. They are looking to bring Armageddon closer; peace is the furthest goal from their minds. They will not tolerate Israel compromising an inch of Biblical Israel; they are more extreme than those contemptible obstacles to peace – the settlers. Therefore, their support for Israel does more harm than good.

That is the standard take, the customary wisdom about evangelicals. And the myth has just been exploded. As much as they stood behind the annexation they thought was a few breaths away, the evangelical players acted like responsible diplomats. They traded one goal for what they saw as a more important one: a concrete step towards peace, hopefully the first of more to come. They were thrilled at the prospect of more security for the Jewish State, rather than an End of Time outbreak of a religious war.

This was not supposed to happen. The mainline churches (like the Lutherans, the Presbyterians, etc. and certainly the over-the-top haters like the Quakers and Mennonites) tell themselves that their primary concern is peace. Openly siding with the Palestinians, moving always to punish Israel or reduce US military aid to the Jewish State or support Kairos or BDS, turning a blind eye to both terrorism and the institutionalized corruption of the PA that steals the money they throw at it – all this they believe serves the cause of peace, while the evangelicals prop up the apartheid state that is its greatest obstacle.

Surprise. It didn't happen that way. Decades of countless overtures, resolutions, fact-finding missions have produced diddly-squat for peace and for the Palestinians. Their policies have been as effective as trying to ward off Covid-19 in a crowded room by wearing a clove of garlic around the neck. Even if these churches would see their error (and they won't), they cannot serve as honest brokers in a region that now shows itself to be in need of them. They are too compromised to assume that role for at least a generation.

Evangelicals, however, can.

Who would have thought? At least in our community we should understand what has been demonstrated.

A Long and Winding Road Toward Peace—and an Unfinished Personal Journey | Opinion

ABRAHAM COOPER, *SIMON WIESENTHAL CENTER*

ON 8/18/20 AT 7:00 AM EDT

In 1993, shortly after the Simon Wiesenthal Center (SWC) opened our Museum of Tolerance, I sat with my dear friend Ehud Yaari in Jerusalem, bemoaning the pernicious combination of ignorance and anti-Semitic

stereotyping in the Arab and Muslim worlds. "So why don't you do something about it", Yaari replied. "Go and meet with them!"

Yaari was already famous for amazing breakthrough interviews with Egypt's Sadat, Morocco's King Hassan and, of course, King Hussein of Jordan—before there was any talk of diplomatic ties with the Jewish state.

His advice was simple. The journey since has been anything but.

Nonetheless, Yaari turned out to be right. The only way to break down stereotypes about Jews was to show up at the doors of leaders whose border officials were allergic to any passports that had been stamped in Israel.

My visionary boss and mentor, Simon Wiesenthal Center Founder and CEO Rabbi Marvin Hier, launched our ad hoc outreach in Cairo, where we urged the late grand mufti and head of Al-Aqsa University to meet with the Israeli chief rabbi, Yisrael Meir Lau, to promote better interfaith relations. That meeting took place and led to the Alexandria Declaration, which served as a baseline for future interfaith efforts. Sadly, our other request for a fatwa against suicide bombing did not yield the clear, hoped-for result.

Among my most notable and fruitful meetings was a lunch at the home of Indonesian President Wahid. I learned that the leader of the world's largest Muslim nation was a Bible scholar and a *philo*-Semite. That meeting led to a joint op-ed in *The Wall Street Journal* by Wahid and Rabbi Lau that denounced Iran's Holocaust denialism, and also helped lead to an international conference in Bali of "Religions Against Terrorism," where Sol Teichman became the only Holocaust survivor to recount his personal story of suffering and survival before a stunned audience of Muslim and Hindu teachers and politicians. Shortly thereafter, the SWC hosted the first delegation of religious Muslims from Indonesia to visit Israel, which included praying twice at Al-Aqsa, dancing with rabbis and students at a Chanukah celebration at a Yeshiva in Kiryat Shemona and Shabbat dinner with my children and Israeli grandchildren. The delegation's chief would tell me, at the end of the visit: "We came here assuming there was a religious conflict, but it turns out that there is a *political* dispute between Israel and the Palestinians. We see that religious rights are protected for all."

Over the years, we would host Surin Pitsuwan, a Muslim, former Thai leader and secretary general of the ASEAN group of Asian nations. Over the last decade, there would be business, political and cultural figures from the Gulf—even a group from Kuwait. And the day after President Trump announced he was moving the U.S. embassy to Jerusalem, 24 religious leaders from Bahrain arrived in Jerusalem as our guests. They prayed at the appropriate mosque or church, and danced with Chabad in the Mamilla Mall before lighting the first Chanukah candle in the shadow of the walls of the Old City!

A special word of praise and thanks to Bahrain's courageous King Hamad. [When we met with Rabbi Hier in his palace in 2017, Rabbi Hier broke protocol and broke the ice by firmly grabbing the king's hand and chanting in Hebrew the blessing for royalty.](#) The king reportedly would tell his government leaders: "That was the first time someone came to me not to ask for something, but to give me a blessing." When I asked the king what would he think about a Wiesenthal Center invitation for his citizens to visit Israel, he responded in front of his entire cabinet: "My citizens can travel anywhere." And soon they would.

But King Hamad went further. He wrote the Bahrain Declaration on Religious Tolerance, wherein an Arab head of state declared that everyone should be free to pray as he sees fit, and even be free not to pray at all.

That went beyond stereotypes. The Declaration, first read by his son Sheikh Nasser before 400 religious leaders in Los Angeles, was a taboo-buster.

Indeed, Bahrain protects and venerates all religions, and is home to an active Hindu temple. Rabbi Hier and I were honored to participate in the first minyan in decades at Bahrain's synagogue during the historic Bahrain Global Economic Conference that sought to help set the stage for Israeli-Palestinian peace. To ensure closer interfaith ties, King Hamad has launched the Bahrain Centre for Peaceful Coexistence, led by respected Sheikh Khalid Bin Khalifa.

All of this, along with the UAE's invitation to Pope Francis to lead an open-air mass, have helped accelerate the pace of change.

Many of these (not so-)small breakthroughs happened because we reached out to break their stereotypes by first breaking our own.

The speed of change between the Gulf states and the Jewish state will increase for three reasons. First, social media, which has destroyed the stranglehold of information about Jews, Judaism and Israel forever. Second, Iran: If the UAE-Israel deal had been an arranged marriage, then the Ayatollah Khamenei could demand Shidduch Gelt (a financial gift traditionally given in Judaism to the matchmaker). Third, economics: More tourism for the UAE and more open access for Middle East investors to the Start-up Nation's dynamic start-ups.

Of course, we hope that Bahrain will be next, followed by Oman and (please G-d) soon, Saudi Arabia. Another Arab nation in Africa is waiting in the wings. They can look to the mutually beneficial relationship between Azerbaijan—a 96 percent Muslim nation—and the Jewish state as a role model for what's possible.

As for the Palestinian Authority and its global anti-Semitic campaigners, please take note: The peace train has left the station. If you don't have the guts to get on board, get out of the way and let Palestinian peace-seekers take over.

Rabbi Abraham Cooper is the associate dean and director of the Global Social Action Agenda at the Simon Wiesenthal Center.

The views expressed in this article are the writer's own.

תלמוד בבלי מסכת גיטין דף נו עמוד ב

אמר ליה: אנא נמי אמרי לך! אמר ליה: מיזל אזילנא ואינש אחרינא משדרנא, אלא בעי מינאי מידי דאתן לך.
אמר ליה: תן לי יבנה וחכמיה, ושושילתא דרבן גמליאל, ואסוותא דמסיין ליה לרבי צדוק. קרי עליה רב יוסף,
ואתימא רבי עקיבא: משיב חכמים אחור ודעתם יסכל, איבעי למימר ליה לשבקינהו הדא זימנא. והוא סבר,
דלמא כולי האי לא עביד, והצלה פורתא נמי לא הוי.

תלמוד בבלי מסכת שבת דף נו עמוד ב

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: כל האומר שלמה חטא - אינו אלא טועה.

רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק יג הלכה יד

אל יעלה על דעתך ששמשון המושיע את ישראל או שלמה מלך ישראל שנקרא ידיד יי' נשאו נשים נכריות בגיותן, אלא סוד הדבר כך הוא, שהמצוה הנכונה כשיבא הגר או הגיורת להתגייר בודקין אחריו שמא בגלל ממון שיטול או בשביל שררה שיזכה לה או מפני הפחד בא להכנס לדת, ואם איש הוא בודקין אחריו שמא עיניו נתן באשה יהודית, ואם אשה היא בודקין שמא עיניה נתנה בבחור מבחורי ישראל, אם לא נמצא להם עילה מודיעין אותן כובד עול התורה וטורח שיש בעשייתה על עמי הארצות כדי שיפרוש, אם קבלו ולא פירשו וראו אותן שחזרו מאהבה מקבלים אותן שנאמר ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה.

ספר החינוך פרשת ואתחנן מצוה תכה

מצות הריגת שבעה עממין וכו' ועובר על זה ובא לידו אחד מהם ויכול להורגו מבלי שיסתכן בדבר ולא הרגו, ביטל עשה זה, מלבד שעבר על לאו שנאמר עליהם [דברים כ', ט"ז] לא תחיה כל נשמה, כמו שנכתוב בסוף סדר שופטים בעזרת השם בסימן תקכ"ט [מצוה תקכ"ח].

מנחת חינוך שם

וכתב הרב המחבר והעובר על זה ובא לידו ויכול להרגו מבלי שיסתכן בדבר ולא הרגו ביטל עשה זה. וצ"ע, דנהי דכל המצוות נדחות מפני הסכנה, מ"מ מצוה זו התורה ציותה ללחום עמהם, וידוע דהתורה לא תסמוך דיניה על הנס כמבואר ברמב"ן [במדבר ה', כ'], ובדרך העולם נהרגים משני הצדדים בעת מלחמה, א"כ חזינן דהתורה גזרה ללחום עמהם אף דהיא סכנה, וא"כ דחוויה סכנה במקום הזה ומצוה להרוג אותו אף שיסתכן, וצ"ע:

השגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם שכחת העשין מצוה ד

מצוה רביעית שנצטוינו לרשת הארץ אשר נתן האל יתברך ויתעלה לאבותינו לאברהם ליצחק וליעקב ולא נעזבה ביד זולתינו מן האומות או לשממה. והוא אמרו להם (מסעי לג ורמב"ן שם) והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אותה והתנחלתם את הארץ. ונכפל כזה העניין במצוה זו במקומות אחרים כאמרו יתב' (דברי' א) באו ורשו את הארץ אשר נשבעתי לאבותיכם ופרט אותה להם במצוה זו כולה בגבוליה ומצריה כמו שאמר ובואו הר האמורי ואל כל שכניו בערבה בהר ובשפלה ובנגב ובחוף הים וגו'. שלא

יניחו ממנה מקום. והראיה שזו מצוה אמרו ית' בענין המרגלים (שם) עלה רש כאשר דבר י"י אלהיך לך אל תירא ואל תחת. ואמר עוד (עקב ט) ובשלוח י"י אתכם מקדש ברנע לאמר עלו ורשו את הארץ אשר נתתי לכם וכאשר לא אבו לעלות במאמר הזה כתוב ותמרו את פי י"י אלהיכם ולא האמנתם לו ולא שמעתם בקולו, הוראה שהיתה מצוה לא יעוד והבטחה. וזו היא שהחכמים קורין אותה (סוטה פ"ח מ"ו) מלחמת מצוה. וכך אמרו בגמר סוטה (מד ב) אמר רב יהודה מלחמת יהושע לכבש דברי הכל חובה מלחמת דוד להרווחה דברי הכל רשות. ולשון ספרי (שופטי' יז יד) וירשתה וישבת בה בזכות שתירש תשב. ואל תשתבש ותאמר כי המצוה הזאת היא המצוה במלחמת שבע' עממים שנצטוו לאבדם שני (ס"פ שופטי') החרם תחרימם. אין הדבר כן. שאנו נצטוינו להרוג האומות ההם בהלחמם עמנו ואם רצו להשלים נשלים עמהם ונעזבם בתנאים ידועים אבל הארץ לא נניח אותה בידם ולא ביד זולתם מן האומות בדור מן הדורות. וכן אם ברחו האומות ההם מפנינו והלכו להם, כמאמרם (דב"ר שופטי') הגרגשי פנה והלך לו, ונתן להם הקדוש ברוך הוא ארץ טובה כארצם זו אפריקי, נצטוינו אנחנו לבוא בארץ ולכבוש המדינות ולהושיב בה שבטינו. וכן אחרי הכריתנו את העממים הנזכרים אם רצו אחר כן שבטינו לעזוב את הארץ ולכבוש להם את ארץ שנער או את ארץ אשור וזולתם מן המקומות אינם רשאים. שנצטוינו בכיבושה ובישיבתה. וממאמרם מלחמת יהושע לכבש תבין כי המצוה הזו היא בכבוש. וכן אמרו בספרי (ס"פ עקב) כל המקום אשר תדרוך כף רגלכם בו לכם נתתיו כאשר וכו' אמר להם כל המקום שתכבשו חוץ מן המקומות האלו הרי הוא שלכם או רשות בידם לכבוש חוצה לארץ עד שלא יכבשו א"י תלמוד לומר וירישתם גוים גדולים ועצומים ואחר כך כל המקום אשר וכו'. ואמרו ואם תאמר מפני מה כיבש דויד ארם נהרים וארם צובה ואין מצות נוהגות שם, אמרו דוד עשה שלא כתורה התורה אמרה משתכבשו א"י תהיו רשאים לכבש חוצה לארץ והוא לא עשה כן. הרי נצטוינו בכיבוש בכל הדורות. ואומר אני כי המצוה שהחכמים מפליגין בה והיא דירת ארץ ישראל עד שאמרו (ת"כ בהר פ"ה ה"ד וכו"ז כתוב' קי ב, וש"נ, מלכים ס"פ"ה) שכל היוצא ממנה ודר בחוצה לארץ יהא בעיניך כעובד עבודה זרה שנאמר כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת י"י לאמר לך עבוד אלהים אחרים וזולת זה הפלגות גדולות שאמרו בה הכל הוא ממצות עשה הזה שנצטוינו לרשת הארץ ולשבת בה. אם כן היא מצות עשה לדורות מתחייב כל יחיד ממנו ואפילו בזמן גלות כידוע בתלמוד במקומות הרבה. ולשון ספרי (ראה יב כט) מעשה ברבי יהודה בן בתירה ור' מתיא בן חרש ור' חנניה בן אחי ר' יהושע ור' נתן שהיו יוצאים חוצה לארץ והגיעו לפלטיה וזכרו את ארץ ישראל וזקפו את עיניהם וזלגו דמעותיהן וקרעו בגדיהם וקראו המקרא הזה וירשתה וישבת בה ושמרת לעשות אמרו ישיבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצות שבתורה: